

Drámapedagógiai módszerek a földrajztanításban

Közös döntés

Olajszennyezés a tengerparton

Készítette: Visy István (ELTE TTK MA I. évf. 2015. április)

A módszer részletes metodikai bemutatása

A különböző drámapedagógiai módszerek alkalmazásánál a tanárnak más-más szempontokat kell figyelembe vennie. A közös döntésnél a következő dolgokat érdemes szem előtt tartani:

- A legfontosabb talán az életkor, ugyanis az életkori sajátosságoknak ezen módszer esetén számos kihatása lehet:
 - A diákoknak rendelkezni kell fegyelemmel, ugyanis a megfelelő vitakészség, a kompromisszumok meghozatala ezt megkívánja.
 - A kortól függően különböző gondolkodási szinttel rendelkeznek.
 - A diákoknak meghatározott háttértudással kell rendelkezniük az adott témáról.
- Attól függően, hogy mely képességek fejlesztése a célunk másként határozhatjuk meg azt, hogy az adott diák milyen szerepben nyilvánuljon meg. Ha azt szeretnénk, hogy a feladat gördülékenyebb legyen, megszólaltathatjuk a diákot a saját véleménye szerint, ezzel azonban csak a vitakészséget fejleszthetjük. Érdemesebb lehet emiatt szereposztással is élni, ugyanis ezzel egyfajta empátiafejlesztés is megvalósítható, továbbá a saját gondolkodásán való túllépését is megkívánja, így felfedeztetéssel tanulással juttathatjuk őket új ismeretekhez. Ez a gondolkodásnak egy komplexebb formájának alkalmazását jelenti.
- Kellően motiválnak érezzék magukat az aktív részvételre!
- Nem szabad hagyni, hogy egy szempontonál leragadjanak!
- A témát a lehető legkimerítőbben kell feldolgoztatni a módszer által!
- Figyelni kell arra is, hogy saját feladatukat úgy végezzék, hogy az a mások által elhangzottakkal is összhangban legyen!

A tanárnak mindezek tükrében kell eljárnia. A tanár a tanulók életkori sajátosságait szem előtt tartva **szervezi** meg és **irányítja** a folyamatot.

- Biztosítja, hogy nagyjából mindenkinek ugyanannyi ideje legyen az érvei felsorolásához. Nyilvánvaló azonban hogy nincs mód minden ember álláspontját meghallgatni. A probléma csoportok alakításával oldható meg, majd a csoport több emberének előzetes álláspontjának a megvitatása után kerül csak sorra a szószóló által az érvek felsorakoztatása. Ennek a megoldásnak több előnye is van, ugyanis nem mindenki beszél

szívesen az egész osztály előtt, de a csoport előzetesen az ő véleményét is integrálta. Ugyanakkor vannak olyan emberek is, akik szívesen szerepelnek. A csoport maximális létszámának kialakításánál figyelemmel kell lenni arra, hogy a csoport ne legyen túl nagy, ugyanis szereplői ekkor könnyen passzívvá válhatnak.

- Az időkeret mellett fontos az is, hogy a téma a lehető legtöbb szempontból megvitásra kerüljön. Ezt többféleképpen is irányítható. A tanár a csoportok alakításánál már úgy jelöli ki azokat, hogy a szereplők által a téma egésze is lefedődjen. Ezután további irányítás is megvalósítható a csoportoknak kiosztott szempontsor által, amikre az előzetes megvitatás során ki kell térni.
- Ahhoz, hogy ne ragadjunk le túlságosan meg kell határozni a csoportoknak a rendelkezésre álló időt, ami alatt a lehető legtöbb szempont bevonható. Mindezek arra sarkallják a diákokat, hogy mondandójukat tömören, kereken meg tudják fogalmazni, a lényegre helyezték a hangsúlyt és hogy ne fecsegenek feleslegesen a semmiről. A kiadott szempontsornak is hasonló kritériumoknak kell megfelelni, utat mutasson, de legyen eléggé nyitott, ugyanis a kommunikációs képességek fejlesztése mellett a gondolkodási képességek fejlesztése a cél.
- A tanárnak irányítani is kell a folyamatot, ugyanis a cél az, hogy kompromisszumos döntés szülessen a feladat végén. Érdemes tehát a résztvevőkhöz úgy intéznie a kérdéseit, hogy azok arra olyan választ hozhassanak meg, ami a kompromisszum felé vezet.
- A módszernek létezik természetesen egy egyszerűbb, spontán formája is, ami nem igényel a tanár részéről sem túl nagy tervezést, sem pedig túl nagy szervezést. De tisztában kell lenni, hogy ekkor az elsajátított tudás mennyisége és a fejlesztés mértéke a tanár befektetett munkájával, azaz a nullával lesz egyenlő. A tanulók passzívvá válnak, egy-kettő közülük, aki amúgy is szeret szerepelni megoldja a "problémát". Arra kell törekedni, hogy mindenki motiválttá váljon, az adrenalin szint mindenkiben felszökjön kicsit. A tanár éppen ezért fűzhet néhány megjegyzést a csoportoknak a szerepek kiosztása közben, vagy kérdést intézhet az osztálynak. Természetesen a végén az értékelésnél nem szabad senkinek sem kellemetlen helyzetben éreznie magát. Ha nem történt destruktív esemény, akkor pozitívan kell értékelni. A végén csoporttól függetlenül azonban hozzá kell tenni, hogy mi az, amire az elkövetkezendőkben figyelni kell, mi az, amit tegyünk hozzá vagy mit csináljunk másként, hogy legközelebb jobb legyen...

2. A konkrét feladatléírás

Mindezek után az olajszennyezés megvitatására a magyarországi oktatás sajátosságai miatt úgy gondolom, hogy egy környezetvédelmi konferencia megrendezése lenne a legalkalmasabb. Igaz, hogy ezáltal kissé átnyúlunk a szerepjáték felé, de talán a közös döntés lényege megmarad: azaz együtt gondolkodva megoldunk egy problémát, közben végiggondoljuk a lehetőségeket és konszenzusra jutunk. A helyzet ezáltal életszerűvé is válik,

hiszen egy természetvédelmi konferencia is hasonlóan bonyolódik le. A nagyobb osztálylétszám miatt szintén szerencsésebb lehet a két módszer egyvelegét alkalmazni, hiszen így közvetlen vagy közvetve mindenki szereplője lesz az órának.

1. A módszerhez kapcsolódó szemléltető és segédanyagok elkészítése

A termet érdemes úgy kialakítani, hogy a padokat U alakban helyezzük el és egymás mellett az azonos érdekcsoportokba (lásd később) tartozók foglalnak helyet. A konferencia elnökét a tanár fogja játszani, aki ezáltal képes felügyelni és irányítani a folyamatot. Az érdekcsoportok egy szempontsört kapnak különböző kérdésekkel és képekkel. Ezek csoportonként a következők:

- Olajexportáló nemzetközi vállalatok

Hogyan verhetem át a konferencia résztvevőit és húzhatok még nagyobb hasznot a kőolaj exportjából? (mindegyik résztvevőt meg kell győzni)

Mit tudok felajánlani, hogy tovább folytatódhasson a kereskedelem? (nem megoldások)

- Olajimportáló országok

Szükségem van a kőolajra a nemzetgazdaság működtetéséhez, milyen érveket hozhatok fel emellett?

A költségvetésünk deficitese, az olcsó dolgok mellett érvelek.

- Olajszállító vállalatok

Hogyan tehetem biztonságosabbá a szállítást mind a hajón, mind pedig a vezetéken?

- Környezetvédő szervezetek

Miért nem folytatódhat tovább a kőolajtermelés és szállítás jelenlegi módja? (következmények is!)

Milyen alternatív megoldások javasolhatók a problémára, hogyan lehetne kiváltani az olajat?

- Tengerparti országok

Milyen bevételektől esek el ezáltal, milyen gazdasági károkat okoz ez nekem a különböző ágazatokban?

2. Egy, a tanár által mindegyik csoportnak készített névtábla, amely az adott érdekcsoport nevét tartalmazza.

3. A kőolajszennyezéssel kapcsolatos problémákról pár kép...

4. A tanár a szünetben a diákok segítségével előzetesen átrendezi a termet a fent leírt módon.

Idő	A módszer egyes lépései
2'	<p>Csoportok alakítása</p> <p>Az óra kezdetén körbejárva 1-től 5-ig számol, és mindig rámutat egy diákra. A csoportok aszerint alakulnak meg, hogy ki hányas számot kapott:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Az olajexportáló nemzetközi vállalatok csoportja 2. Az olajimportáló országok csoportja 3. Az olajszállító vállalatok csoportja 4. Környezetvédő szervezetek csoportja 5. Tengerparti országok csoportja
5'	<p>A csoportok bemutatása</p> <p>A tanár ezután kiosztja a csoportnév-táblákat és fenti szempontsort, közben pedig hangosan mondja a többieknek a csoport nevét. Fontos, hogy addig ne fordítsák fel a szempontsort, míg a kiosztás tart, mert így a többi csoport nevére nem fognak tudni figyelni. A szempontsor kiosztása közben a tanár motiváló kérdéseket, megjegyzéseket is feltehet, ami az adott csoportra jellemző magatartás kialakítást is célozhatja pl. környezetvédőknél: "Engedtek majd a huszonegyből?", olajexportálóknál: "Aztán kapitalista szellemben ám!" és az olajimportálóknál pedig: "Kétségbe vagytok esve, mi? ..."</p>
10'	<p>A feladat ismertetése és az érvek összegyűjtése</p> <p>A kiosztás után a tanár, mint a konferencia elnöke felvezeti pár mondatban a konferenciát. Elmondja, hogy a kőolajszennyezésnek melyek a forrásai (tankhajó katasztrófák, fúrótornyok balesetei, tengeri csővezeték szivárgása...), felhelyezi a képeket a falra; továbbá, hogy a konferencia célja: ennek felszámolása. Ismerteti: a szempontsor alapján 5 percük lesz, hogy az 5-6 fős csoportok egy lapra gyűjtsék össze az érveiket. Ezután 2 percen belül kell majd összefoglalniuk a mondandójukat. Ekkor fordíthatják csak föl a szempontsort. Az érvek összefoglalása.</p>
20'	<p>A csoportok összefoglalóinak bemutatása</p> <p>Az öt csoport 2 perces összefoglalói, közben a tanár a konferencia elnökeként jár el, felvezeti az egyes csoportokat.</p>
35'	<p>Második megbeszélés</p> <p>A következő öt percen belül a csoportok megbeszélnek, hogy miként reagáljanak a másokra, mi az, amiből engedhetnek és mi az, amiből nem. A miért is fontosak!</p>
30'	<p>Második összefoglalás</p> <p>Ezután minden csoport ismételt összefoglalhatja a fent megbeszélteket 1 percen belül.</p>
33'	<p>Harmadik megbeszélés</p> <p>Az összefoglalók meghallgatása után a csoportok ismételt konzultációja következik, de most már csak 3 percen belül.</p>
40'	<p>Szabad vita és konszenzus</p> <p>Az utolsó hét percen belül pedig jelentkezésen alapulva szólhatnak fel a csoport emberei egymás szavába nem belevágva. Minden felszólaló maximum egy percet kap. Egyfajta alkudozás felé tereli a tanár diákokat. A tanár tudatosítja a hét perc kezdetekor, hogy ebben a hét percen belül meg kell születni a döntésnek, valamilyen eredménynek létre kell jönni.</p>

A tanár az óra utolsó öt percében összefoglalja a konferencia eredményeit és értékeli az osztály munkáját, erre már korábban kitértem. Kérdést intéz a diákokhoz, hogy mi lehet az

oka, hogy a környezetvédelmi konferenciákon nehezen születnek érdemi döntések. Ezt én is most kezdem igazán belátni...